

Életrajz

Duray Tibor életrajza

Jobbágyi Zsuzsa

Amikor először találkoztam vele, úgy 1966–67 táján, egy létra tetején állt az – akkor még az egykori Kúria épületében működő – Magyar Nemzeti Galéria előcsarnokában, és addigi munkásságának összeg-

zését, a hatalmas méretű *Mementót* festette. A neoklasszikus épület harmóniáját szinte szétfeszítette az óriási vászon. Számomra akkor érthetetlennek tündek harsogó színei, látszólag összefüggéstelen alakjai, formái. Csak évekkel később, több ismerettel a hátam mögött állt össze a kép: a nemzete, ugyanakkor a világ jövőjéért aggódó művész vészkiáltása a mű, amely számomra felkiáltójelet, az emberiség jövőjére való figyelmeztetést jelent azóta is.

Festők, 1932

Hármas arckép, 1934

Vak fiú, 1935

Fiú repülővel, 1936

1912

Január 21-én született Budapesten. Édesapja Duray János szabómester, édesanyja Brauer Mária. Hétéves korában elveszíti édesapját, anyja újból férjhez megy. A nevelőapa, Gerber Bálint, szintén szabómester. Mindannyian együtt dolgoznak a Dohány utcai otthonukban lévő szabóműhelyben. Gyermekkorát a család nehéz anyagi helyzete, nélkülözések kísérik végig. A cserkészmozgalom az, amiben sok örömet talál, ahol sokat tanul: igényességet, tisztességet, és ezek a vonások egész további életén át elkísérik. Hiába érdeklődik már korán a művészet iránt, a nagy szegénység miatt a továbbtanulás nem jöhet szóba, csak a kétkézi munka. Egy ideig műbutorasztalossgot tanul a Thékgyárban 1926-tól, ennek azonban véget vet a Duna vizétől kapott tifusz 1928-ban.

1928

1928-tól hét éven át szabótanoncként dolgozik, éjszakánként pedig rajzol. Közben korábbi, iskolai rajztanára ajánlására az ekkor már Párizst is megjárta Gadányi Jenő foglalkozik vele.

Munka után Marsovszky Miklósné belvárosi szabadiskolájába jár, ahol Aba-Novák Vilmos és Patkó Károly korrigálja. Az év végétől 1936-ig Aba-Novák saját festőiskolájában tanul.

Aba-Novák Vilmos festőiskolájának plakátja, 1930-as évek eleje

1934

Márciusban három festménnyel részt vesz a Szinyei Merse Pál Társaság Tavaszi Szalon című kiállításán. Az év nyarán a *Színházi Élet* című lap fényképet közöl róla és *Nővérek* című alkotásáról. Két festőbarátjával, Redő Ferencsel és Marosán Gyulával körbegyalogolja a Balatont, majd hazatérte után a túra emlékére megfesti reprezentatív hármas portréjukat. Októberben megnyílik Derkovits Gyula kiállítása az Ernst Múzeumban. Az itt látottak egész további pályáját meghatározzák.

Aktrajzolás Aba-Novák iskolájában, 1930-as évek közepe

1935

A X. Tavaszi Szalonon egyetlen festménnyel vesz részt. A ma sajnos lappangó, *Vak fiú* című képét *Az Est* kritikus a tárlat egyik legszebb alkotásának nevezi. Ebben az évben készül korai korszakának fő műve, az *Éva*. Februártól októberig a szentendrei hidászoknál teljesít katonai szolgálatot, ahol kezdetben linómetszeteket készít, majd a festésre is módja nyílik. Leszerelése után elhatározza, hogy felhagy a szabósággal és festő pályára lép. Hatalmas lendülettel dolgozni kezd: ekkor fog bele kiemelkedő sorozatába, melyet a következő évben mutat be a Nemzeti Szalon kiállításán.

Duray Tibor a Nővérek című képpel, 1934

1936

A Szinyei Társaság XI. Tavaszi Szalonján hat művet állít ki, köztük a *Vasaló nőt* és a *Tűzhely körül* című alkotást. A kritikusok egyöntetűen dicsérik, kiemelik műveinek rokonságát Derkovits és Bernáth Aurél munkáival. Elnyeri a Szinyei Társaság díját. Áprilisban Aba-Novák Vilmos felkérésére részt vesz a milánói Triennále magyar pavilonjában készített, hatalmas méretű pannó kivitelezésében. A nyarat a szolnoki művésztelepen tölti. Itt készült képeivel szerepel a telep őszi kiállításán, ahol Marosán Gyula és Vass Vera mellett ő is díjat kap. Hazatérte után, az esztendő végén festi új stílusának egyik nyitó darabját, a *Fiú repülővel* című képét.

1936–37

Decembertől közel öt hónapon át Aba-Novák Vilmos segédjeként dolgozik a párizsi világkiállításra festett, *Francia-magyar történelmi kapcsolatok* című pannón. A mű elkészítésének teljes folyamatában részt vesz, munkájával nagyban hozzájárul a világkiállítás nagydíjának elnyeréséhez.

A párizsi világkiállítás magyar pavilonjának díszterme, 1937

Alvók, 1937

Önarckép, 1938

Hazatérő halászhok, 1939

Szénásszekér, 1942

1937

Szülei Dohány utcai lakásából a Hunyadi térre költözik, egy kis padlásszobába. Itt készül az *Alvók* című festménye, mely alkotója szerint az a híd, amelyen a derkovitsi örökség átvezet az ő egyéni világába. A Hunyadi teret ábrázoló képei első festői korszakának kiemelkedő darabjai.

1937–38

A Római Magyar Akadémián ösztöndíjasként, 1937 őszétől a következő év júliusáig eltöltött időszak egész további életére eljegyezi Itáliával. Témáit ugyan sokszor itt is az elesettek, a szegény emberek köréből veszi, de színei erősödnek, gazdagodnak itteni élményei hatására. Beutazza Olaszországot Velencétől Nápolyig, sőt Capri szigetére is eljut. Barátságot köt két ösztöndíjas társával, Szabados Jenővel és Bartha Lászlóval, s itt ismeri meg Lévai Adrienne gyógypedagógust, későbbi feleségét, aki szintén ösztöndíjasként tartózkodik Rómában. Itália később is mintegy menedékül szolgál Duray számára.

Duray ösztöndíjas társaival Capri szigetén, 1938

1938

Rómában festett képeit nyáron kiállítják a Római Magyar Akadémián. Hazatérése után néhány hétig Szolnokon dolgozik.

1939–41

Több alkalommal behívják, s alkalmanként egy-két hónapos katonai szolgálatot lát el. Nyomasztó élményekben, megaláztatásokban van része. Sok későbbi megrázó képének alapmotívuma származik ebből az időszakból.

1939

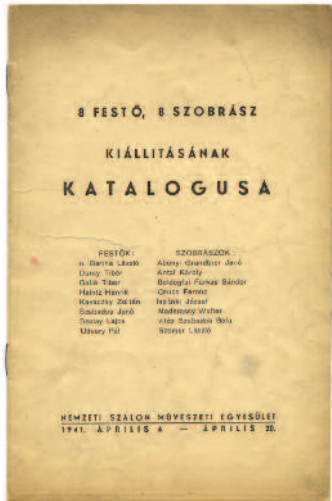
Tavasszal az Ernst Múzeumban állít ki Szüle Péterrel és Marosán Lászlóval. Művészetében a szegényekkel, elesettekkel való együttérzés ábrázolása szenvedélyesebbé válik, kialakul benne az expresszív, drámai ábrázolás igénye. Ennek első jele az év elején Dénesfán készített egyszerű, de nagyszabású formákra, a fekete-fehér ellentétének drámaiságára épülő tusfestménysorozata. A Sopron környéki Dénesfára személyesen Cziráky-Andrássy Ilona grófné, Cziráky József főispán, kormánybiztos felesége hívja meg. Sikertelenül pályázik a Balló Ede Képzőművészeti Alapítvány 1939. évi ösztöndíjára. Június 14-én feleségül veszi Lévai Adriennét, aki az esküvő után Svájcba utazik, ő pedig most első ízben látogat Erdélybe. Csíkszögödön és környékén dolgozik, de csak vázlatokat készít. Az év második felében ismét katonai szolgálatra hívják be, ezúttal a komáromi hidászokhoz.

1940

Szobrászattal is foglalkozik. A Szinyei Társaság Tavaszi Szalonján *Erdélyi favágók* című képeért Beckói Bíró Henrik-díjat nyer.

1941

Szerepel a Nemzeti Szalon *8 festő - 8 szobrász* című kiállításán. Elek Artúr ír róla az *Újság* április 5-i számában. Első gipszszobra bikaábrázolás, a *Megtorpanó bika* címmel. Ebben és az előző évben is többször jár Dénesfán.

A *8 festő - 8 szobrász* című kiállítás katalógusának címlapja, 1941

1942

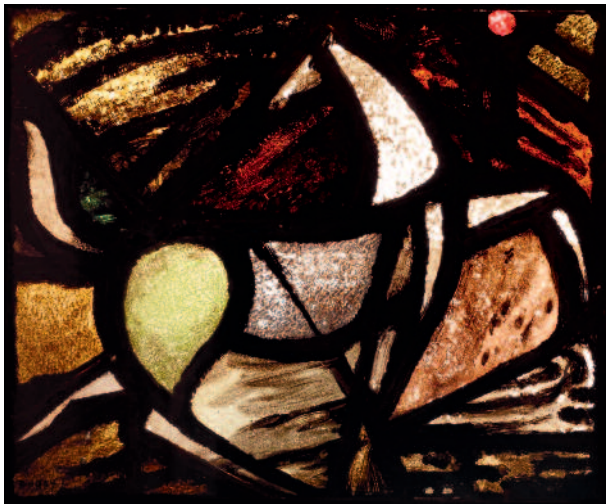
Januárban részt vesz a Nemzeti Szalon 1942 című tárlatán, később a Tamás Galéria Önarckép-kiállításán jelentkezik, majd az év végén a Képzőművészek Új Társasága tagjaként ismét a Nemzeti Szalonban mutatja be munkáit. Néhány hónapot Erdélyben dolgozik, miután székelyföldi ösztöndíjat kap. Májusban támogatásért folyamodik a Ferenc József koronázási jubileumi alapítvány festészeti díjának elnyerése érdekében a polgármesterhez. Leveléből kiderül, hogy élénken foglalkoztatja a freskófestés gondolata. Elkészül első bronzérme *Faültetők* címmel.

Elesettek, 1944

Asztal mellett, 1945

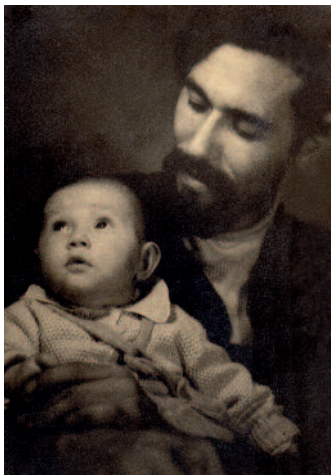
Ágaskodó ló, 1946

Nő lámpával, 1947

1943

Július 28-án megszületik első leánya, Eszter. Újra Erdélyben dolgozik. Gyergyó-szentmiklóson Gaál Ferenc gyűjtő vendége, megfordul Zsögödön Nagy Imre festő-művésznél, aki meghívja Csíkszeredára is. Részt vesz a székelyföldi ösztöndíjas festők kiállításán a Szépművészeti Múzeumban 1943 decemberében. Elkészül első freskója a tenyész- és haszonállatvásár budapesti telepén, a bejárati épület homlokzatára.

A festő első gyermekével, Eszterrel, 1943

1944

Az év elején részt vesz a berni Múcsarnokban rendezett reprezentatív magyar kiállításon, a Nemzeti Szalon Téli tárlatán, majd tavasszal ugyanitt a 100. csoportkiállításon is, ahol festmények és rajzok mellett szobrokat is kiállít. A háború az idő előrehaladtával teljesen feldúlja lelkivilágát. A zsidótörvények mélyszélesen felháborítják, bejár a gettóba, és hamis papírokkal, édesapja és másodszor házasodott édesanyja régi házasságlevelét is felhasználva ment embereket. Lakásukban, egy Krúdy utcai ház lakássá alakított mosókonyhájában nyolc zsidó embert bújtat. Az ennivalót, kenyeret több boltból szerzi be, nehogy rájöjjön valaki, hogy több embert etet. Az utolsó, téglagyári transzporttal már a feleségének is mennie kellene, és mivel a házmesterük nyilas, úgy tesznek, mintha elindulnának a téglagyárba, de a közeli árvaházban menedékre talál Adrienne. Közben neki is bujkálnia kell, mert a felesége elrejtette katonai behívóját. Mikor a házukat bombatalálat éri, azt ő bent a lakásban, a szekrényben vészeli át. Mégis a háborúnak ebben az utolsó, legszörnyűbb, legembertelenebb időszakában talál rá saját hangjára, találja meg azt a monumentális-expresszív kifejezést, amely festészetének erőteljes alaphangja marad a későbbiekben is.

1945

Májusban szerepel a volt Ernst Múzeumban a Szocialista és Munkás Képzőművészek Tavaszi Kiállításán. Üvegfestéssel is elkezd foglalkozni. Ekkoriban a család egyetlen megélhetési forrása a hajnali újságkihordás.

A Szocialista és Munkás Képzőművészek Tavaszi Kiállításának katalóguscímlapja, 1945

1946

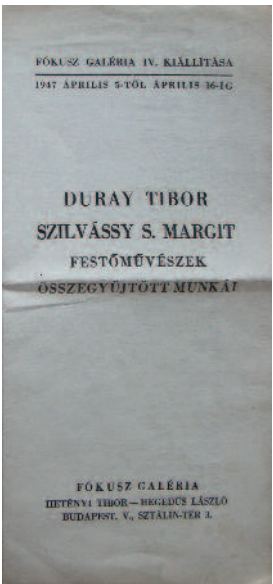
Választmányi bizottsági tagként bekapcsolódik a frissen megalakuló Képzőművészek Szabad Szervezete munkájába, tagja lesz a Szerdások baráti jellegű csoportjának és a Rippl-Rónai József Társaságnak, melynek márciusi kiállításán zsűritagként is szerepet vállal. Több kis-méretű üvegművet készít, melyek ez irányú munkásságának legmegkapóbb emlékei közé tartoznak. Július 2-án megszületik második gyermekük, Lilla.

A Rippl-Rónai Társaság I. kiállításának katalóguscímlapja, 1946

1947

A Fókusz Galériában Szilvássy Margittal együtt állít ki, több mint ötven rajzát, akvarelljét és hét üveglaktervét mutatja be. Részt vesz a Magyar Állami Szénbányák vándor-kiállításán is.

A Fókusz Galériában rendezett tárlat katalógusa és meghívója, 1947

1947–48

Tavasszal ösztöndíjjal Párizsba utazik. A francia főváros a háború borzalmai után felüdülést nyújt a festőnek, itt készült munkái formai és színbeli megújódást mutatnak. Feleségének, Adriennének írt levelei beszámolnak élményeiről, fokozódó munkakedvről, egyes képeinek születéséről. Alkalmanként a Grand Chaumière magánakadémiában dolgozik. Májusban Ybl Ervin művészettörténész társaságában meglátogatja a chartres-i katedrális, melynek üveglakalai óriási hatást gyakorolnak rá. Fest, rajzol és üveglakaltervet készít. Cannes-i gouache-sorozata a francia tengerpart színeit, fényeit idézi. 1947 novemberében ösztöndíjas társaival, Szentiványi Lajossal és Bartha Lászlóval együtt kiállít a párizsi Galerie Guénégaud-ban. Bár szívesen maradna, 1948 őszén haza kell jönnie, ami az elkövetkező évek enyhe depresszióját okozza.

Duray a francia Riviérán ösztöndíjas társaival, 1947

Halászlány, 1948

Megvédjük a békét, 1949

Éltanuló lettem, 1950

Készülő emlékmű, 1951

Május 1. ünnepe, 1953

1948

Párizsban készült műveit a budapesti Rózsa Miklós Szalon novemberi kiállításán mutatja be, legbefolyásosabb pártfőgője, Pogány Ö. Gábor rendezésében. A tárlat katalógusának előszava és a megjelent kritikák már bírálatokat is megfogalmaznak. Rajzai-val részt vesz A magyar grafika 100 éve című kiállításon a Fővárosi Képtárban és a londoni Mai magyar művészet tárlaton, ahol egyik képe elnyeri a „legszebb rajz” címet.

A magyar grafika 100 éve című kiállítás katalógusának címlapja, 1948

1949

A Béke-rajzpályázaton a zsűri a tíz díjazott közé választja *Megvédjük a békét* című fametszetét. Néhány hetet a sárospataki művésztelepen tölt, ahová később is szívesen visszajár.

Duray Tibor és felesége a sárospataki várban, 1949

1950

A szocreál stílusra kényszerített magyar művészet első nagy seregszemléjén, a Műcsarnokban rendezett I. Magyar Képzőművészeti Kiállításon óriási kudarc éri. *Élmunkások páholya* című művét több fórumon is élesen kritizálják, s bár másik bemutatott képét, az Eszter lányát ábrázoló *Éltanuló lettemet* a Kultuszminisztérium megvásárolta, a kiállításon elszenvedett sérelmek mégis súlyos válságba kergetik. A hurraóptimizmus nem neki való, témái és kifejezőmódja természetszerűleg távol állnak az akkori kultúrpolitika megfogalmazott céljaitól. Festészete időlegesen megtorpan, s ezzel párhuzamosan intenzíven kezd foglalkozni kisplasztikával. 1949-től 1952-ig alakrajzot tanít az Iparművészeti Főiskola Textil Tan- székén. Közben részt vesz a MÉMOSZ-székház freskóira és a tervezett Földalatti Gyorsvasút Stadion állomása képzőművészeti díszítésére kiírt pályázaton. Művei nem nyerik el a bírálók tetszését.

1951

Gyakran látogat el szobrász barátja, Kerényi Jenő műtermébe. Több képen is megfesti az Osztjapenko-emlékmű munkálatait.

Kerényi Jenő műtermében, 1950

1953

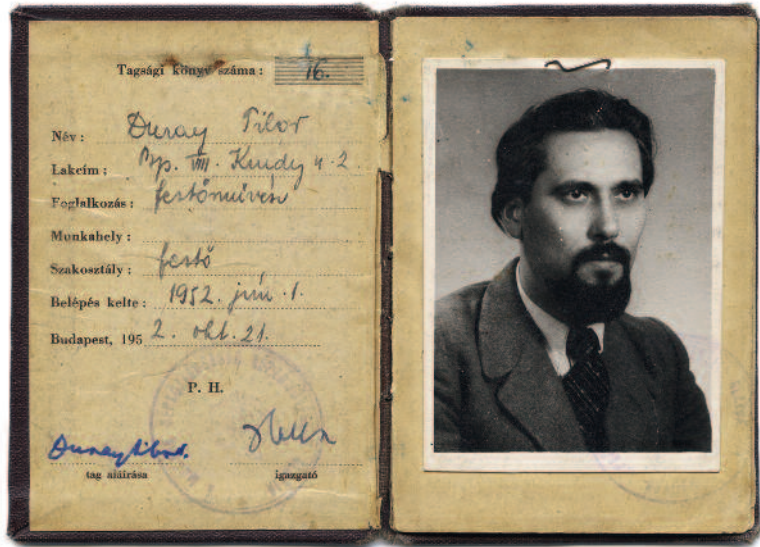
A Fényes Adolf Teremben nyílik egyéni kiállítása. Ebben az évben készül *Május 1. ünnepe* című domborműve, melyet 1954-ben ki is állít a Műcsarnokban. Alkotását az állam megvásárolja. Szobrászi sikerei hozzájárulnak, hogy lassan a festészet területén is túl tudjon lépni több éves alkotói válságán.

1954

A sárospataki művésztelepen kisebb festett üvegképeket és kisméretű tájkép-sorozatot készít.

1955

A Csók Galériában nyílik kiállítása Sárospatakon festett képeiből. Az ötvenes években még többször megfordul a kisváros művésztelepén.

Duray Tibor Képzőművészeti Alap tagsági könyvének első oldalai, 1952

Etiport, 1958

Halott asszony, 1959

Akt drapériával, 1960 körül

Ülő parasztasszony, 1961

Emlékezés, 1962 körül

1956

Augusztusban elkészül a Gubacsi hídfői általános iskola timpanonjába szánt sgraffit-tója, amely a Sárkányölő-téma egyik megfo-galmazása. A mű 1956-ban a forradalom során súlyosan megsérül és néhány éven belül teljesen elpusztul. Elnyeri a komlói Anna-aknai bányászfürdő homlokzatára szánt sgraffittók elkészítésére szóló megbízást, de a kivitelezésre 1959 tavaszáig várnia kell.

Duray és felesége Balatonalmádiban, 1956 augusztusában

1957

Sírató című alkotása az év főműve. A fest-mény 1977-ben a Szlo-vák Nemzeti Galéria kérésére, vásárlás útján Szlovákiába ke-rült. Komlón megbíz-zák egy sgraffittó elké-sztésével. Áprilisban meghal az édesanyja. Zene iránti rajongását, szép hangját tőle örö-költe. A haláleset na-gyon megrázza az amúgy is pesszimiz-musra hajló festőt.

1958

Tavasszal személyesen felügyeli Miskolcon az egyetem docensi lakó-épület falára tervezett sgraffittó kivi-telezését. Augusztusban költöznek a Máglya közí műteremházba. Amíg nem volt műterme, sokat tartózko-dott Sárospatakon kívül Nagymaro-son, Vörösberényben, Zsennynén és más művésztelepeken.

Duray Zsennynén a festőállvány előtt, 1950-es évek vége

1959

Ekkor készül *Megfeszített* című műve, az emberi szenvedés lélekbe markoló felkiáltó-jele és a *Halott asszony*, a pusztulás megrázó erejű víziója. Tavasszal elkészül a komlói bányászfürdő homlokzatának sgraffittója.

1960

A rákosszentmihályi Gelléri Andor Endre Gimnázium elő-csarnokába készít sgraffittót.

A festő Nagymaroson, 1960

1961

A *Háború* és az *Ülő parasztasszony* az év fontos festménye. Murális megbízásai mellett a hatvanas évek folyamán a Képcsarnoknak festett tájképek és néhány rézkarc-megrendelés révén fedezi a család megélhetését.

1962

Ötvenedik születésnapja alkalmából gyűjteményes kiállítása nyílik az Ernst Múzeumban. Elkészíti a keszthelyi postahivatal sgraffittó díszítését. Olaszországba utazik. Az út nyugalmat és feltöltődést hoz számára. Kiállítása nyí-lik a hódmezővásárhelyi Medgyessy Teremben, a kaposvári Rippl-Rónai Múzeumban és a győri Műcsarnokban. Decemberben megjelenik Solymár István elemző cikke *Duray művészetéért* címmel a *Művészetben*.

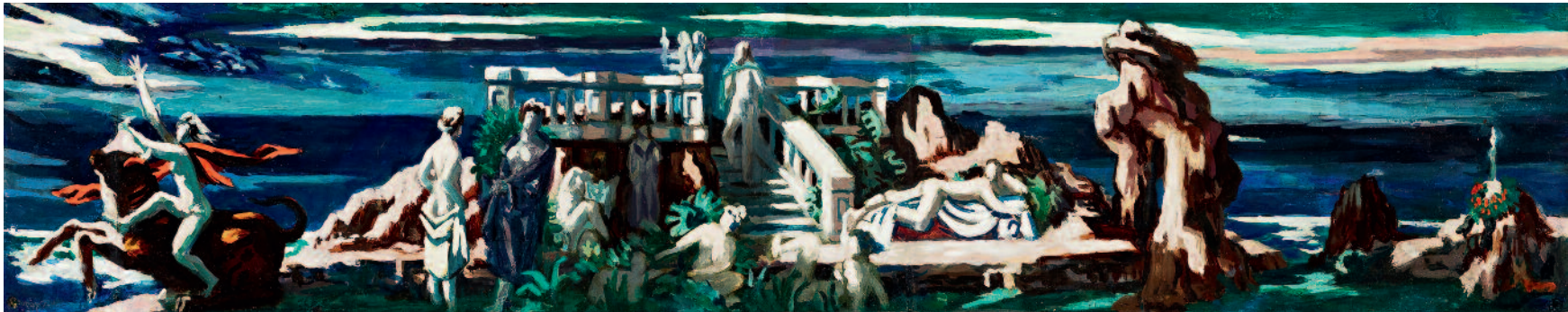
Az Ernst Múzeum 1962-es Duray-kiállításának katalógusa és plakátja

Memento (Vázlat), 1963

Részlet a *Mementóból*, 1963–67

Aranykor (Vázlat II.) 1969–72

1963

Nyártól őszig a római Bars Galériában állít ki Demjén Attilával, Kurucz D. Istvánnal és Pekáry Gyulával. Pablo Picasso Duray *Szenvedő* című rajzát a „képzőművészet száz legjobb grafikája” közé sorolja egyik levelében. Részt vesz a salgótarjáni Karancs Szálloda előcsarnokába szánt üvegablakok tervezésére kiírt pályázaton. Elkezdí festeni monumentális művét, a *Mementót*.

1964

A Dürer Teremben a *Madách a mai képzőművészetben* címmel rendezett kiállításon szerepel. Portéfilmet forgat róla a Magyar Televízió. Színpadtervsorozatát készíti Molière *Tragédia – komédia* című művéhez.

1965

Kiállítása nyílik a székesfehérvári Csók István Képtárban, és szerepel a Magyar Nemzeti Galéria Magyar képzőművészek a fasizmus ellen című kiállításán. Több rézkarcot készít a Képcsarnok megbízásából, tisztán megélhetési okokból.

Demjén Attila: Duray Tibor portréja, 1966

1966

Csoportos kiállításon vesz részt a Nagymarosi Művelődési Házban. Tanulmányútra megy a Szovjetunióba több festőkollégájával együtt.

1967

Több éve készülő *Memento* című festményét ebben az évben fejezi be. Több nagyigényű, monumentális kompozícióját sűrítette egyetlen képbe. Megbízás nélkül fogott a munkához, melyet később a Magyar Nemzeti Galéria megvásárolt. Ebben az évben még részt vesz a galéria Mai magyar grafika című kiállításán. Hosszabb időt tölt Erdélyben a feleségével együtt.

A festő és felesége Hargitafürdőn 1967. szeptember 24-én

1968–72

Elkészül az *Aranykor* két vázlata. A majd 1982-ben befejezett, végleges alkotás a *Memento*hoz hasonlóan összegző mű, amelyet szintén megbízás nélkül készít. A 2 x10 méteres kép a *Memento* ellentéte: itt a béke és a harmónia kifejezésére törekedett.

1968

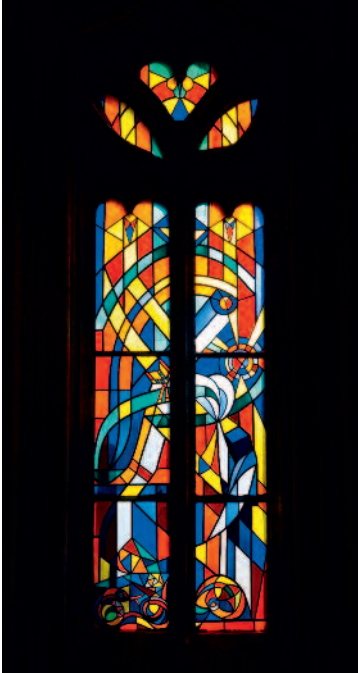
Pályázat alapján megbízást kap a debreceni köztemető kolumbáriuma üvegablakainak elkészítésére. Duray e munkájában az élet szépségét, színességét állítja szembe az élet végső állomásával, a halál megváltoztathatatlanságával.

A debreceni üvegablakok terveinek festése közben, 1968

A debreceni köztemető kolombáriuma Duray üvegablakaival, 1970

Egy üvegablak a Hilton Szálló Miklós-tornyában, 1976

Bikavezető, 1979 körül

1969

Munkácsy-díjat kap.
Részt vesz a X. Szegedi Nyári Tárlaton.

1970

Elkészülnek a debreceni köztemető üvegablakai. Részt vesz *A háború és fasizmus ellen* címmel Varsóban rendezett kiállításon. Erdélyben is jár, tájképeket fest. Ezek már inkább lírai alkotások, szemben a 40-es évek elején készült karakteres képekkel.

1972

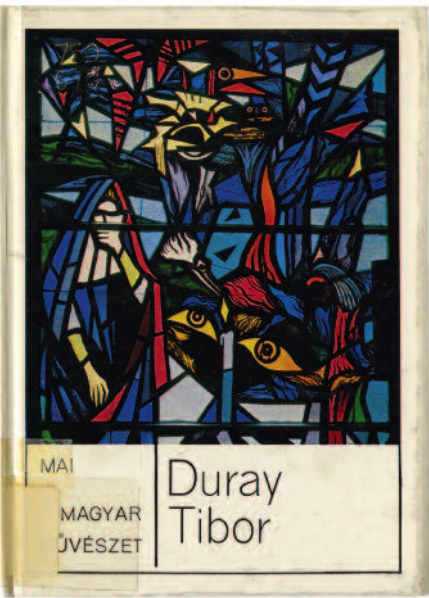
Részt vesz az Iparterv tanácstermében megrendezett *Murális tervek és anyagkísérletek* című kiállításon.

1973

Megjeleik Solymár István Duray-monográfiája.

1976

Négy üvegablakot tervez a Hilton Szálló Miklós-tornyába.

Solymár István Duray-monográfiájának címlapja, 1973

1977

A Hatvani Galériában részt vesz az Arcok és sorsok címmel nyíló I. Portrébiennálén, ahol aranydiplomát kap. Az I. Soproni Érembiennálén és a szolnoki művésztelep jubileumi kiállításán is kiállítják alkotásait. Ettől kezdve az összes soproni érembiennálén szerepel.

1978

Munkáival szerepel és díjat nyer a wrocław-i éremmúzeumban, Lengyelországban.

1979

Gyűjteményes kiállítása nyílik a csepeli Iskola Galériában, amelyet Balogh András festőművész nyit meg. A kiállításon anketot is rendeznek a tiszteletére. Stockholmban a Kungl. Myntkabinetten bemutatják érmeit a *Moderna Ungerska Medaljer* című kiállításon. A II. Soproni Érembiennálén műveiért Képcsarnok-díjat kap.

A Duray-kiállítás megnyitója a csepeli Iskola Galériában 1979 októberében

1980

A díjazottak kiállításán szerepel a Soproni Érembiennálén. A Mezőgazdasági Múzeum Mezőgazdaság a képzőművészetben című kiállításán a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium díját kapja.

Az 1982-ben a Múcsarnokban megrendezett gyűjteményes kiállítás részlete

Riadalom, 1986

Sárga csuklyás önarckép, 1987

1981

A III. Soproni Érembiennálén
Sopron Város Tanácsa
Civitas Fidelissima-díját
kapja.

Múteremben (Tóth István felvétele)

1982

Nagy gyűjteményes kiállítása nyílik a Múcsarnokban, amelyet a régi barát testvére, Solymár József író nyit meg. Félve fogott neki a kiállítás előkészítésének, amelyet néhány önmagának, nem a nyilvánosságnak szánt sora mutat: „Most még életünkben együtt látni a ki nem állított nagy képeket a többiekkel. Most még én határozhatom meg, mit tartok lényegesnek munkásságomban. Félek magamat kiszolgáltatni, hogy bárki belém köthessen. Félttem a mostani viszonylag nyugodt munkamenetemet: hogy mindent elrendezzek magam körül. Könnyen megzavarhat a kedvezőtlen fogadtatás.” A kiállítás kísérő kiadványa Kratochwill Mimi könyve. Megjelenik Vadas József tanulmánya *Don Quijote a kereszt alatt* címmel az Élet és Irodalom augusztus 20-i számában. Vadas negatív kritikája mélyen érinti, munkásságának teljes félreértését és félremagyarázását látja benne. Retrospektív kiállítása nyílik a debreceni Déri Múzeumban is, ahol több alkotása található.

A festő és felesége a múcsarnoki kiállítás megnyitóján, 1982

1983

Elkészül a nagytétnyi Baross Gábor-telepi plébániatemplom nagy üvegablaka, egész alakos *Haragvó Krisztusa*. Heitler László, aki nagy tisztelője Duray Tibornak, Pápán, a Jókai Mór Művelődési Központban rendez kiállítást műveiből.

1984–85

Az ausztriai Krems városába, egy orvosi rendelőbe készít tizenhat üvegablakot, amelyeknek a zodiákusjegyek a témái. A megbízás kissé segített a család mindig szűkös anyagi helyzetén. A munkát egy nagy itáliai utazás, feltöltődés követi.

A Csepel Galéria Duray-kiállításának megnyitóján Bánffy György színművésszel, 1987

1985

Egyhónapos utazás
Olaszországba, kis
útiképek készülnek.

1987

Gyűjteményes kiállítás a Csepel Galériában, ahol bemutatja az 1939 és 1943 között Erdélyben, a csiki Gyimesekben festett munkáit. Új képei: *Jónás-trilógia*, *Megriadtak*, *Halálmadarak*, *Dózsa*, *Megkínzott*, *Kálvária* és egy tizennégy darabból álló bronz dombormű sorozat a csepeli Szent Imre téri templom részére. Oltárképet és üvegablakot, rozettát készít a csepeli plébániatemplom számára. Szeptember–októberben újra nagy utazást tesz feleségével. Most teljesül régi vágya, és Olaszországban kívül Spanyolországba, Madridba és Toledóba is eljut. A Museo del Prado és El Greco városa óriási élmény számára.

1988

Február 15-én lakásuk közelében halálra gázolja egy autó. Sirját a pilisborosjenői temetőben saját domborművei díszítik: *Keresztút*, *13. stáció*, *Levétel a keresztről*, *Siratók*, portrék önmagáról és feleségéről. Műveiből emlékkiállítást rendeznek szeptemberben a Csepel Galériában és októberben a Hatvani Galériában.

Az utolsó utazás: az idős festő Toledóban, 1987